

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félévre . . . 6 " "
negyedévre . . . 3 " "
Egy szám ára: 24 fr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 fr.
többször közölve 10 fr.
Bélyegdíj: külön 60 fr.

Tartalom: Dr. Láng Lajos esperességi felügyelő székfoglaló beszéde. — A politikai község és a párbér. (Kund Samu). — Tartsunk papi értekezleteket minden fokon. (Kiss Péter). — Szükséges-e az úgynevezett gyermekintézetek meghonosítása ág. h. ev. ker. gyülekezeteinkben. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Dr. Láng Lajos esperességi felügyelő székfoglaló beszéde.

(1894. július 8-án.)

Midőn Önök, igen tisztelt Uraim! magy. protestantizmusunk, annyi ellenséges áramlattól fenyegetett ezen végvárának védelmét az én kezembe tették le, egy pillanatig sem habozhattam é meg tisztelő és magasztos hivatal elfogadása iránt, mert noha igaz, hogy mindeddig egyházunk életében nem igen nyílt alkalman szolgálatokat tehetni, s azért nemcsak bölcs tanácsukat, de kegyes elnézésüket is ki kell kérnem, másrészt azonban erős bennem a meggyőződés, hogy a magyar protestantizmus s a magyar alkotmányosság oly szoros benső viszonyban állanak egymással, hogy protestáns ember, ki a közélet terén működik, csak hazafias kötelességének tesz eleget, midőn habozás nélkül foglalja el azt a helyet, melyet a közbizalom egyháza körében számára kijelelt.

A hitélet fejlesztése, bensőbbségének emelése egy nagy társadalmi feladat, mert a midőn azt, a mit a műveltebb osztályok értelmisége megalkot, az alsóbb osztálynak érzelmeihez közelebb hozzuk, akkor elenyésztetjük azt az ürt és elsimitjük azon ellentéteket, melyek az alsóbb és felsőbb osztályok között fennállanak és a melyeknek nagyobbodása és kiélesbítése a társadalmi bajok legtermészetesebb alapját képezik.

A protestantizmus megóvása, sőt megerősödése nagy politikai közérdeket is képez, mert mindaz mi az államot nagygyá s irigyeltté teheti, az erős szabadságszeretet és mélyen meggyökeredzett közszellem táplálékot talál a protestáns hitéletet jellemző szabad kutatásban és a presbyteriális szervezetünkben, mely az egyház legkülönbözőbb elemeit együttes működésre ösztönzi és tanítja.

Követve az Idvezítő mondását: „Adjátok, meg a császárnak, a mi a császáré“ nekünk mint kereszt-

tényeknek tisztelettel kell meghajolnunk az állam törvényei előtt.

Az egyház és állam határai meg vannak adva az ember belső és külső életében. A mi viszonyunk Istenhez, ki mindeneket alkotott és fentart, a hit sértetlen területe. A mi viszonyunk embertársainkhoz ellenben a világi hatalom jogkörébe esik. A két terület legszélő határát egyszer s mindenkorra élesen elkülöníteni midazonáltal még senkinek sem sikerült, mert a valóság nem ösmer szigorú szétválasztást, hanem csak fokozatos átmenetet, eleven egymásba nyuló kölcsönösséget.

A művelődés feltartóztathatatlan haladásával mindig szélesebb lesz az állam működési köre és sok olyan feladat, melyet azelőtt az egyház látott el, most az államra hárul. Ha az egyház alkalmazkodni akar a korszellemhez, akkor külső területének ezen csorbitásáért a kárpótlást ott kell keresnie, a hol ezt egyedül találhatja: területének lemélyítésében, h iveinek szívében, a keresztény élet fokozott elevenségében.

Az emberi élet külső körében, legyen az a jogrend, míveltség avagy akár a család, az egyház mindig csak az állammal egyetértésben felelhet meg hivatásának, de a mit ezáltal külső hatalomban látszólag veszít, azért hasonlíthatlan előnyt nyer a valódi keresztény élet benső és odaadó kimívelésében, abban, hogy mind fokozottabb tevékenységet fejt ki azon a téren a melyre az Idvezítő az ő hatalmát fektetni kívánta, midőn országáról azt mondotta, hogy az nem e világból való.

S ha mint keresztények általában tisztelettel hajolunk meg az állam törvényei előtt, mint protestánsoknak, ezen a földön, a hármás bérczek tövében, a négyes folyam partjain a hála és az ebből fakadó szeretet és önfeláldozó odaadás érzetét kell a magyar állam iránt táplálnia. Mert hogy atyáink hitét háborítatlanul gyakorolhatjuk és hangosan hirdethetjük, azt őseink önfeláldozó hithűsége és hősies áldozatkész-sége mellett, egyenesen ezen magyar államnak köszönhetjük. Vessünk egy pillantást a Morván túra

és azt fogjuk látni, hogy a protestantizmus, mely a szomszéd országokban elterjedtebb volt mint minálunk, rövid reményteljes virágzás után tűzzel vassal kipusztított, de a szabadság ezen megszentelt földjén a magyarság nagy hősei a Bocskayak és Bethlenek, a Tökölyek és Rákóczyak és velök együtt a többségükben nem protestáns magyar rendek voltak azok, a kik a magyarság szabadságával együtt a protestantizmus szabadságáért is kockára tették nemes életüket. Daloltak legyen bölcseinknél német vagy szláv éneket, forgolódjék bár nyelvünk otthonosabban egy vagy más nép nyelvén: a mi protestáns sziveinkben csak a magyar szt. korona alattvalóinak érezhetjük magunkat. Nem szeretnék félreértetni. Nem vagyok barátja az erőszakos magyarosításnak és nem szeretném, ha az idősebb nemzedék érdemes tagjait, kiknek ifjúságukban nem nyílt alkalmuk elsajátítani hazánk nyelvét, megakadályoznók abban, hogy továbbra is szolgálják egyházukat és a közügyet, ellenkezőleg mindent el kell követnünk, hogy ez érdemes férfiakat magunknak továbbra is megtartsuk. A mit én óhajtok és a miben a protestantizmusnak a magyar állam iránt való háláját kifejezni kívánom az az, hogy az egyházi élet mellett, főleg az iskolában nyissunk a magyar nyelvnek minél szélesebb tért; mert a történelem után a nyelv a legerősebb közös kötelék, mely egy állam polgárait egymáshoz fűzi. A nyelv szóban és írásban, a mennyiben közös érzelmeket fakaszt és közös emlékeket tart ébren. A nyelv a melyben legerősebb fegyvereinket, törvényeinket kovácsoljuk. A nyelv ama kincstár, melyben bölcseink legmagasabb gondolatait és költőink legnemesebb érzelmeit, melyek a hazai földben sarjadztak, megőriztük. A magyar nyelv területét szélesíteni, az állam polgárait közös eszmék és érzelmeik által egymáshoz közelebb hozni, és ezáltal a magyar államot magát megerősíteni, azt az államot mely vallásszabadságunknak előfeltétele és fennmaradásának biztosítása, protestáns egyházunknak egyik legszentebb feladata.

Nem szükséges mondanom, hogy a midőn híven ragaszkodunk őseink hitéhez, csak tisztelettel adóztatunk mindazon más felekezetek polgárainak is, kik a maguk hitéhez szintén híven ragaszkodnak. Mi protestánsok csak nemrég lettünk teljesen egyenjogú polgárai a hazának és alig van prot. család, mely elődjei közül vértanukat ne tisztelhetne. Nekünk protestánsoknak a közelmúlt idők szomorú emléke alatt s a midőn ereinkben a vértanuknak büszke vére csergedez, sohasem szabad más vallásban látni azt, a mi bennünket egymástól elválaszt, hanem csak azt, a mi bennünket egyesít a Mindenhatóban való szeretetben, minden vallás ezen legigazabb lényegében.

Ezen elvek vezérelnek működésomben!

A politikai község és a párbér.

(Folytatás és vége.)

Általános szabály az, hogy a párbér egyéb jogalkotó tények hiányában csak a parochia kötelék-

kéhez tartozó hiveket terheli és hogy e teher mérvének és módozatainak kutforrása a visitatio canonica. Ennek folytán a parochia kötelékébe nem tartozók, különösen más vallásúak párbér szolgáltatásokra csak akkor kötelezhetők, ha erre bármely uton személyes kötelezettséget vállaltak, vagy ha párbér szerződés vagy más jogalkotó tények folytán ingatlanhoz kötött dologi teherre vált, vagy végül, ha a párbért a politikai község átvállalta (aversio); ellenben ezek iránt nem bir nyomatékka a nem birói uton történt esetleges marasztalás és a visitatio canonica a párbér szolgáltatásának házak vagy telkek után feltüntetése; mert a m. k. curia 30. és 31. számú polgári döntvényeiben kimondotta azt: „Hogy ha a róm. kath. lelkész részéről párbérszolgáltatás iránt folyamatba tett ügyekben panaszlott fél a kötelezettségi alap jogosultságát támadja meg, illetve midőn az a kérdés vált vitássá, ha vajjon a párbérszolgáltatás ingatlan birtokhoz kötött dologi teher, vagy pedig személyes viszonyokon alapuló kötelezettség természetével bir-e, az úgy a polgári bíróságok hatásköréhez tartozik; és hogy az magában véve, hogy egyes helyeken a visitatio canonica feljegyzései szerint a párbér minden ház vagy telep után szolgáltat ki, nem képez alapot arra, hogy a kérdéses helyeken a párbér ingatlanon nyugvó dologi tehernek tekintessék.

Szorosan nem tartozik ugyan felvett tárgyamhoz, de érdekességénél, fontosságánál fogva s a szives olvasó iránti figyelemből ide irom — közbenvetőleg — a m. k. curia 31. számú döntvényében kimondott határozatnak tanulságos megokolását is. A párbér a hivek önkéntes oblatióiból veszi eredetét, célja a k. lelkész ellátásának biztosítása volt, és ennél fogva az fogalmilag a plébánia kötelékéhez tartozóknak jogszokás (laudabilis consuetudo) utján keletkezett személyes kötelezettségén alapul. A párbérszolgáltatások eredetők és fejlődésöknél fogva a földesur kegyuri kötelezettségeire vissza nem vezethők, mert mellözve a patronatusi jog alapjainak vizsgálatát, kétségbevonhatatlan tény az, hogy a földesuri hatalom és a patronatusi jog számos helyeken nem volt egy kézben összpontosítva és mert különben is a földes úr jobbágyait a szokás, törvényerejével bíró rendeletek vagy törvény utján megállapított urbéri tartozásokon felül más szolgáltatásokkal jogszerűen nem is terhelte. — Az evangélikusok szabad vallásgyakorlásának elvi elismerését magában foglaló 1608: I. t.-cz. nem eredményezvén az evangélikusoknak teljes kiválását a kath. egyház kebeléből, az annak meghozatalát követő vallási surlódások idejében tőlük a kath. lelkész utó párbér szolgáltatás főleg azon alapon követeltetett, mert még mindig a kath. egyház jurisdikciója alatt állóknak tekintettek és ez alapon követeltettek és szedettek be tőlük az ingatlanok birtokával semmi összefüggésben nem álló stoladijak is. Az 1647. XII. t.-cz. sem intézkedik a párbérről, mint olyan teherrel, mely ingatlanok birtokával össze van kötve, hanem mint a lelkésznek ellátására szánt

illetményről, melynek szolgáltatására a hivek vannak kötelezve. Az 1691. ápril. 2. kelt kir. rendelet (explanatio Leopoldina) szerint az evangélikusok a nem articularis helyeken továbbra is a kath. parochia kötelékéhez tartozóknak tekintettek és ez alapon köteleztettek fizetni; míg végre 1790/1. XXVI. t.-cz. által a kath. egyház joghatósága alól teljesen feloldattak és a kath. lelkésznek teljesített párbérszolgáltatások alól feltétlenül felmentettek. — A törvényhozásnak utóbb említett határozott nyilatkozataival szemben ki sem fejlődhetett oly általános jogszokás, melynek alapján a párbér tekintet nélkül a parochiális kötelekre ingatlanokhoz kötött dologi teher természetét vette volna fel. Ezekből, valamint azon tényből is, hogy a párbért rendszerint csak a házasságban élők és az önálló háztartással bíró özvegyek és özvegynökök szolgáltatatták és hogy azt a házatlan zsellérek is fizették, önként következik, hogy a némely canonica visitatiókban előforduló ama kitételeknek, hogy a párbér minden ház vagy telek után szolgáltatik ki, oly horderőt, mintha azok a párbérszolgáltatás jogi természetét fejeznék ki, tulajdonítani nem lehet, hanem a fentebbiekből folyólag fel kell tenni, hogy az említett és azokhoz hasonló kifejezések csak is a párbér kivetésének módját kívánják jelezni. — Ezen általános elvi szempont azonban nem zárja ki azt, hogy a párbér egyes esetekben szerződés és más jogalkotó tények folytán ingatlanhoz kötött dologi teherre nem válhatott; mert a törvényhozás fentebbi intézkedései a felek cselekményét és szabad rendelkezését semmi irányban nem korlátozták, így esetekben tehát és valahányszor átvállalt vagy községileg avertált párbérről van szó, a fent kifejezést nyert általános elv nem állhat útjában annak, hogy a fenforgó külön jogcímnél fogva a parochiális kötelekhez nem tartozók is a kath. lelkészről illető párbér fizetésére vagy kiszolgáltatására köteleztessenek.

Ezen elvi kijelentéssel szemben tehát a plébánosnak, ki párbér követelése iránti igényét per útján kívánja érvényesíteni olyanok ellenében, a kik nem az ő egyházának tagjai, ki kell mutatnia, hogy e követelt párbér szerződés vagy más jogalkotó tények folytán (melyekhez azonban a kath. egyház belügye, a visitatio canonica pusztán mint ilyen nem tartozhatik) ingatlanhoz kötött dologi teherre vált, mely az ingatlanok minden tulajdonosát kötelezné.

Az eperjesi plébános azt vitatta, hogy a bemutatott parochia-alapítási oklevél 3. pontjában leköteleztettek a politikai község tekintendő, 4. pontjában pedig a községbeli urbéri telkekre dologi teher nehezül. Azonban érvelése meg nem állhat a törvény előtt.

Kivételes állapot az, hogy a párbért a politikai község átvállalja (avertálja); mint kivételes állapot tehát az átvállalás szoros magyarázata; éppen azért megtörténtnek csak akkor tekinthető, ha kifejezetten, egyenesen és minden kétséget kizáróan az okiratban olyan kifejezéssel történik, hogy azzal mást mint a politikai községet leköttöttek venni nem lehet; a kérdéses okirat 3. és 4. pontjában foglalt kitétel

arról, hogy az ott elősorolt lekötelezést a politikai község teszi, kifejezetten nem rendelkezik.

Igaz, hogy a kérdéses okiratot az illető polgári község akkori előjárósága (és 11-en az urbéres gazdák részéről, a többi gazdák jelenlétében és meg egyezéseikkel) aláírta. Ugyde ez még nem jelentheti a politikai község leköttött voltát; hanem az okirat keletkezésének idejében és kivált olyan helyeken, hol csak egy vallásfelekezettűek laktak, a politikai s egyházi község szigorúan külön válva nem lévén, hasonló okiratok kiállításánál a községi előjárók jelenléte éppen úgy, mint a visitatio canonicánál bevett szokás volt és rendszerint célszerűségi szempontból történt.

Igaz az is, hogy a kérdéses okirat aláírási záradéka szerint a földes uri megbízott az abban az okiratban foglaltakba beleegyezett. Azonban az okiratban magának a földes urnak saját lekötelezéséről is szó lévén, a beleegyezés erre vonatkozik; de éppen nem tekinthető a politikai község netáni lekötelezésének földesuri jóváhagyásául.

Igaz végül az is, hogy a kérdéses okiratot a szolgabíró s esküdt is aláírták, de az okirat szó szerinti tartalma szerint a szolgabíró és esküdt mint törvényes bizonyosság (legale testimonium) a mint ez ilyen természetű ügyeknél bevett szokás volt, — de nem akkép járt el, mintha a politikai község netáni lekötelezését hatóságilag jóváhagyná.

A kérdéses okirat 4. pontjában foglalt kitétel: „Adunk ötven gazdák, kik összesen 438/8 urbáriális helyet birjuk vagyis 67/8 régi sessiót, összesen 67 pozsonyi mérő rozstot, ugyanannyi csirkét és készpénzül 20 frtokat pengőben“, félreérthetetlenül a személyes kötelezettségre vall. A pont lényege az, hogy a 67 pozsonyi mérő rozstot, 67 csirkét és készpénzül 20 frtokat pengőben a gazdák adják, nem a sessiók, nem az urbáriális helyek, melyeket birnak; az tehát az urbéri telkekre nézve nem dologi teher. Az, hogy 67/8 régi urbéri telket birtak, a szöveg lényegére nézve egészen közömbös dolog, és legfeljebb a kulcsot kívánták ezzel megjelelni, mely szerint magok körében a 67 pozsonyi mérő rozstot, meg a 67 csirkét, meg a 20 frtokat összeszedik, hogy aztán „összesen“ átadhassák a plébánosnak.

Mellesleg kívánom csak megjegyezni, hogy az említett 67/8 urbéri telek kulcsával 67 felé elosztani a 67 pozsonyi mérő rozstot és ugyanannyi csirkét könnyű dolog volt gazduraméknak, de hogy a 20 pengő forintokat 67 felé maradék nélkül egyenlő arányban miképp osztották el, azt nem lehet elképzelni. És ez a körülmény indirecte talán szinte arra vall, hogy magok az eperjesiek sem vetették ki ezt az urbéri telkekre, magok se tartották az urbéri telkekre nézve dologi tehernek a plébános javadalmát.

A kérdéses okirat szövegéből az tűnik ki, hogy akkor 50 gazda kezén 67/8 régi urbéri telek volt; de nincs kizárva annak lehetősége — legalább az ellenkező bebizonyítva nincs — hogy a határban 67-nél több urbéri telek volt, csak hogy ezeknek tu-

lajdonosai habár Eperjesen laktak is nem tartozván a róm. kath. egyház hívei közé, magokat a plébános javára le nem kötelezték. És ebben az esetben már ebből az okból sem lehet szó az illető községbeli összes urbéri telkekre nézve dologi teherről, hanem okszerűen azt kell következtetni, hogy a lekötelezettek a lekötött szolgáltatást urbéri telkeik arányában kívánták teljesíteni.

A mennyiben pedig Eperjes községben összesen csak 67 régi $\frac{1}{8}$ urbéri telek lett volna, ebből a körülményből, minthogy a többször felhozott szabálynál fogva, de hazai törvényeink szerint is a párbér rendszerint a parochia kötelékéhez tartozó hivatelt terheli, okszerűen azt kell következtetni, hogy a kérdéses okirat kiállításakor Eperjes községben az összes urbéri telkek olyanoknak kezén voltak, kik az illető parochia kötelékéhez tartozó egyházhívek valának és hogy ezek a lekötött szolgáltatást a telkek arányában egyenlően felosztottan kívánták teljesíteni.

Mindezeknél fogva tehát a kérdéses okirat 3. és 4. pontjában foglalt kitételekkel lekötelezetteknek csak is a róm. kath. egyházközség hívei tekinthetők; a lekötelezettség az urbéri telkekre nézve dologi teher nem lehet; a lekötelezettségnek alapja csak is a parochiához tartozás és így tisztán személyes viszony; és a mennyiben e szolgálatok teljesítése az urbéri telkekre megosztottan történt, ez a körülmény csak a kérdéses szolgáltatások teljesítésének az egyházhívek között felosztási módja gyanánt jelentkezik.

Befejezésül még felemlíteni kívánom, hogy az egyházi személyek fizetésének behajtása első vonalban közigazgatási úton eszközölnendő; ennek a követelménynek eleget kell tenni; elég azonban, ha a másodfokú határozat jogerőre emelkedik és akkor a meg nem nyugvó fél bírói útra viheti ügyét, ha az döntendő el, vajjon a követelés ingatlan birtokhoz kötött dologi teher-e, vagy személyes kötelezettséget képez-e (m. kir. curia 1886, febr. 15-én 3279/84.) Midőn tehát a plébános egyházhíveink ellen támasztott párbér igényét érvényesíteni akarja, a közigazgatási hatóság segélyét fogja kérni; és egyházhívünknek dolga (támogatva az egyházközségi elnökség és pénztár által) állani elébe. Azonban, ha a másodfokú közigazgatási határozat jogerőre emelkedett és sérelmes; akkor sujtott felünk nevében véleményem szerint az egyházi felsőbb hatóságnak kell az ügyet kezébe venni s orvoslást a bíróság előtt tisztí ügyésze által és közpénztár kockázatára keresni. Mert a per, ha megnyeri is az ember, rendszerint költséges valami, ha elveszti, kétszeresen drága; egyházhíveinknek igazságtalan zaklatása s megsarczolása más egyház céljaira pedig egyházi közsérelem.

Kund Samu.

Tartsunk papi értekezleteket minden fokon.

Az egyetemes papi értekezet szerencsés megalakulását hirdető szózatot, — mely az evangélikus papságot egy szív és lélekbeni egyesülésre a legmelegebb hangon hívja fel, és a mely most már a Tatra hegységtől Orsováig, a Stajer határtól Brassóig saszárnyakat öltve egyik határszélről a másikig végig járta édes hazánkat és úgy hiszem mindenütt a legkedvezőbb fogadtatásra talált — részemről is igazán tiszta szívből örvendek neki: különösen pedig nagy örömmel üdvözlöm a pest megyei evang. esperesség papi kara nevében, mely ez eszme megvalósításától egyházi hatóságaink minden fokán soha sem is idegenkedett. Most bizonyára, az idők teljességében vált testté az ige, a mikor már annak elmulasztása, világos kárával járt volna azon szent ügynek, melynek szolgálatára mi papok egyenként és általában meghívottaknak tartjuk magunkat, egyedüli urunk, idévezitőnk a Jézus Krisztustól.

Életbe vágó és igen fontos a cél, melyet maga elé tűzött az egyetemes papi értekezet, a mikor nem akar lefelé semmit sem diktálni, semmit senkire októzni, hanem egyedül az alantas esperességi és kerületi papi értekezletek által feldolgozott anyagnak hatályos kifejezőjévé, a közös törekvések gyümölcsének érlelőkamarájává válni. És ezzel egyházi lapunkban többször egyesek által kifejezésre juttatott sok forró óhajlás valósult meg annál is inkább, mert az már most a közkívánatnak is teljesen megfelel.

De az egyetemes papi értekezet megalakulása napjától fogva kettős feladat is zúdult fejünkre esperességi értekezleteinkre nézve, és pedig elsőben is az a feladat, hogy értekezleteinket ennek utána komolyabban vegyük, és azokon a szőnyegre kerülő tárgyak iránt melegebben érdeklődjünk, mint eddig, szem előb nem tévesztve soha azt, a mi ev. egyházunk gyarapodását vagy legalább teljes épségben fennmaradását biztosítja.

Másodsorban pedig az a feladat, mely különösen minket papokat igen közel illet t. i. a lelkesi kar egyértelműségének kívánatos elérése, mert mégis visszás dolog, ha mi, a mennyien vagyunk, annyiféle húzunk, ha testvér testvér ellen tör, és szegezzi mellét történjék az bármely okból is.

Hisz épen papi értekezleteink egyedül valók arra, hogy bennünk a közöttünk testvérek közt oly könnyen keletkező feszült viszonyokat kölcsönös felvilágosítás után eloszlássuk, lazítsuk vagy legalább szelidítsük; egymásnak az életben előforduló sok esetekre nézve kölcsönösen jó tanácscsal szolgáljunk, sőt még hogy közakarattal saját anyagi érdekeinket is — ez időszerint nagyon is lábra kapadozó rút egoizmussal szemben — annál biztosabban megvédjük.

Ily papi értekezleteknek tehát, a hol még eddig nem voltak, életbe léptetése, a hol meg azok sorvadoznak felelevenítése továbbra már elodázhatlan

szükségesség; azért kívánatos, hogy azok támadjanak fel halottaikból új életre, és sebes mozgásu működésbe hozassanak egyházhatóságaink minden fokozatán.

Még egyszer örömmel üdvözlöm az egyetemes papi értekezletet megalakulása alkalmából!

Kiss Péter,

a pestmezei ev. esperesség papi értekezlet elnöke.

Szükséges-e az úgynevezett gyermekistentiszteletek meghonosítása ág. h. ev. ker. gyűlékezeteinkben?

E becses lap hasábjain nemrégiben igen érdekes eszmecsere indult meg a gyermekistentiszteletek ügyét illetőleg. Úgy a tájékoztató cikk e becses lap jelen évfolyamának 8-ik számában, valamint a gyakorlati értékkel bíró hasonló tartalmú cikkek is — e becses lapnak ugyancsak jelen évfolyamának 12-ik, 14-ik és 18-ik számában — arról tesznek tanubizonyságot, hogy beköszönt már minálunk is az egyházi belélet iránt való érdeklődésnek hajnalhasadása. Az egyes cikkek mind komolyabb és komolyabb felszólítással végződtek be, s máris azt hittem, hogy Baseltől hazajövet szeretett egyházunknak előnyösen megváltozott beléletének a képe rá sem ismerék többé. Ezt a reményt — ha mindjárt nagyon vérmesnek tetszik is, de — élesztette bennem az a körülmény, hogy az utolsó, ez ügyben megjelent cikkre (a 18-ik számban), a benne foglalt felszólítás értelmében csakugyan semminemű válasz nem jelent meg, a mi azután arra a felvételre indított, hogy erélyes felszólításnak talán fogamatja lett, hogy az illetékes körök az eszmét talán felkarolták s a szóbeszéd helyett tényleg a tette határozták el magukat. Hogy azonban e reményem mennyire van még csak a jövőben történendő megvalósítás stadiumában, arról — sajnos: nagyon is gyorsan — meg kellett győződnöm édes hazánk több vidékéről kapott tudósításokból.

Tehát az agyonhallgatás lett osztályrésze ennek az oly annyira fontos kérdésnek is!

Midőn kérdés alakjában elevenítem fel újra a gyermekistentiszteletek ügyét, kettős cél lebeg szemem előtt: egyik célom az, hogy mások is — még pedig minél számosabban — szóljanak hozzá a kérdéshez, olyanok, a kik nálamnál tüzetesebben ismerve áldott jó népiünknek és szeretett egyházunknak szükségleteit, kellőleg meg is tudják fontolni a kérdésnek egyházi beléletünket érintő nagy horderejét; másik célom pedig az, hogy eddig szerzett külföldi tapasztalataim és e tárgyú tanulmányozásaim alapján a kérdést magát elvi szempontból kellőleg megvilágítsam.

Hogy az első cél elérésem-e, az nem rajtam múlik, de a mi a második cél, a magam elé kitűzött feladatot illeti, úgy annál is inkább tartom szükségesnek a kérdésnek elvi szempontból való kellő megvilágítását, mivel az eddig megjelent e kérdéssel

foglalkozó cikkek egyike sem tisztázza az elfoglalható elvi álláspontot, hanem ide s oda kapkodva az egyik cikk a „gyermekistentiszteletek“ cím alatt az angol-német vasárnapi iskolának behozatalát ajánlja, egy másik a szoros értelemben vett gyermekistentiszteletet, egy harmadik pedig a katekhizációt.

Igy egyazon cím alatt a hitoktatásnak három, formailag egymástól teljesen különböző módja lett javasolva. Már most melyiket alkalmazzunk?

Elvi tekintetben minden egyes módszernek külön feltételei vannak, s a míg ezeket nem tisztázzuk, addig az ügyet magát sem visszük előbbre, de még egy lépéssel sem.

Első helyen lett említve a „vasárnapi iskola“. Ez az intézmény — a mint azt ntú Löw Fülöp úr evang. ker. lelkész e becses lap jelen évfolyamának 8-ik számában tudomásunkra hozta — a mult század utolsó évtizedeiben keletkezett angol földön; azóta pedig rohamosan elterjedve meggyökeresedett már majdnem minden európai nagyobb városban, a hol csak az ott lakó protestánsok elég anyagi és szellemi tőkével rendelkeznek az intézmény életbe léptetésére és fentartására. Tiesmeyer brémai lelkész megjegyzi még azt is, hogy ez intézmény csiráinak nyomaira már a XVI. század második felében is akadhatni, különösen Württembergben, de hát mi ránk nézve utóvégre is mellékes, hogy hol keletkezett és mikor keletkezett, hanem a fődolog az, hogy: tisztába jöjjünk azzal, vajjon elvileg milyen álláspontot foglaljunk el ez intézménnyel szemben? Szerény véleményem szerint egyelőre határozottan tagadólagosat!

Egy szóval sem akarom ez intézmény üdvös voltát, s a bizonyos tekintetben szükséges voltát sem kétségbe vonni általában véve, de hogy minálunk mostan semmi cél nem érnék vele, azt kénytelen belátni mindenki, a ki egyházi viszonyainkat még akár csak hallomásból is ismeri.

A mi egyházunk ugyanis legnagyobbbrészt falusi gyülekezetekből alakul (s kizárólag ezekre vagyok tekintettel a következőkben), a melyekben egyáltalában nem szedhető össze a szükséges gyermekállomány — hogy magyar műszóval fejezzem ki magamat, — értvén ezalatt oly gyermekszereget, a minőből külföldön a vasárnapi iskolák növendékei rendszerint kikerülnek. Hogy minő ez a gyermekszereg, arról, a ki nem is látott soha ilyen vasárnapi iskolát — fogalmat alkothat magának mindenki, a ki ntú Löw Fülöp úr evang. ker. lelkész már fentebb említett cikkének első néhány sorait figyelemmel átolvassa. — Az ott említett neveltelenség és erkölcsi romlottság nálunk bizony még nem oly óriási mérvű, hogy vasárnapi iskola útján kellene és lehetne segíteni a bajon.

Őszintén szólva: nagy okunk van örülni azon, hogy szeretett egyházunk kebelén belül a nép között még nincs meg a vasárnapi iskola szükségességének első és leglényegesebb alapfeltételét képező erkölcsi depraváció. — Legtöbb felekezeti isko-

láinkban — hála Istennek! — a tanítók ügybuzgósága még nem engedte, hogy a vallástalanság gyökeret verjen; s a míg a tanítói kar erősen áll, addig e tekintetben nincs is okunk komoly félelemre. Ha most léptetnők életbe ez intézményt, úgy hasonlóvá válnék a szalmatűzhez, a mely az első pillanatban ugyancsak magasra lobban, de már a következő pillanatban tápanyag hiányában erőtlenül összerogy, a melynek még megmaradt üszkei is elhordja a szél, a mely egy szóval: maga után semmi nyomot nem hagy. Tehát óvakodjunk!

(Folytatás következik).

B E L F Ö L D.

A pozsonyvárosi ág. hitv. ev. esperességéből. Ezen esperesség folyó július hó 8-án tartott közgyűléséről kívánom néhány sorban e. b. lap tisztelt olvasóit értesíteni. Mielőtt ezt tennem egy kissé távolabbról kezdem a dolgok sorát.

Köztudomásu dolog, hogy a néhai dr. Samarjy Károly halálával kettős felügyelői hivatal jött üresedésbe. Minthogy a zsinati törvények következetes kivitele, ez esperesség sajátos helyzetében, e két hivatal különválasztását követelte: úgy az egyházmegye, mint a pozsonyi egyházközség külön felügyelőt választott. Az esperesség egyhangu választása Dr. Láng Lajosra esett; az egyházközség szavazatok többségével Dr. Samarjy Emilt helyezte atyjának örökségébe s azt a tiszti eskü letételével f. jul. hó 1-én hivatalába be is igtatta.

Az egyházmegyei felügyelő beigtatása f. jul. 8-ára lett kitűzve. Az esperesség és gyülekezet tagjaira nagyon kedvezőleg hatott a beigtatandónak azon elhatározása, hogy a helyzet és személyiségek tanulmányozása érdekében már július 6-án estve megérkezett, midőn egy nagyobb számú küldöttség által fogadtatott s a pályaháztól szállására kísértetett. 7-e az esperesség s gyülekezet vezérfőfőinek s az intézeteknek látogatására volt szánva. Elnöktársának, a ki kísérte, valamint a meglátogatottnak kimondhatlanul jól esett a kiváló műveltségű kedves egyéniség megjelenése s a jövőre biztatóul szolgált az a meleg érdeklődés, melyet vendégünk úgy az egyesek, mint az intézetek iránt tanúsított. Az egyházi iroda meg szemlélése alkalmával azon kijelentéssel kapcsolatban, hogy a pozsonyi gyülekezet fizető tagja kíván lenni 50 frtnyi, mint mondá „obolusát“ a pénztárba lefizette.

Vasárnap a szokott istentisztelet megtartása után, melyen Dr. Láng Lajos ur is részt vett, a beigtatandó a sekrestyébe ment, a közgyűlés tagjai pedig a gyűlés helyére, a lyceumi könyvtárterembe gyülekeztek. Itt Richter Ede h. vil. elnök megnyitván a gyűlést, felolvastatta a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvét s ennek alapján Dr. Láng Lajost a pozsonyvárosi ev. esperesség egyhangulag megválasztott felügyelőjének jelenti ki, egyuttal küldöttségileg a gyűlésbe meghivatja. A belépő s lelkesült éljenzéssel fogadott esp. felügyelőt az elnöklő esperes néhány meleg szóval üdvözölve a közgyűlésnek bemutatja s esküjének letételére fölhívja. Ezen ünnepélyes eskütétel után a világi elnöktárs kezéből átveszi hivatalának jelvényét — a pecsétet s elmondja a lapunk élén hozott beszédet a komoly

elhatározás, meleg hangján, közgyűlésünkön páratlan hatást idézve elő.

Az esperes elnöktársának elveit magáéinak, sőt az esperesség minden tagja elveinek kijelentve őt társelnökének melegen üdvözli, az esperességet s önmagát pártfogásába ajánlva, hű összeműködést s fölemelt zászlájának rendületlen követését fogadja.

A rendes elnökség vezetése mellett a tárgysorozat rendjén megejtetett az esperességi tisztikar megújítása még pedig fölkiáltással. Alesperessé s az esperességi népiskolák felügyelőjévé lett Fürst János pozsonyi lelkész; másodfelügyelő: Hacker Károly, esp. főjegyző. Jegyzők: Polevkovics Gusztáv, egyházi, Dr. Masznyik Endre világi; pénztáros: Keszler Tivadar; ügyész: Sziklai Ottó; ellenőr: Szlubek Gyula, számvevő: Beck Vilmos; Törvényszéki bírák: Fürst János, Polevkovics Gusztáv, Ebner Gusztáv, Schmidt Károly Jenő, egyháziak; Pfeiffer Károly, Richter Ede, Chalupka Endre, Vasskó Gyula világiak; a tanári karból: Győrik Márton, a tanítói karból: Frühwirth Sámuel; számvevőszék tagjai: Schmidt Gyula, Heuffel Károly, Péterffy Zoltán, Szandtner Pál. Miután a jelenlevők letették az esküt, s az alapszabályok elkészítésére kiküldött bizottság kiegészítése után a gyűlés feladatának megfelelt.

A szállására tért felügyelőt egyes küldöttségek üdvözölték, nevezetesen: az esperességi tisztikar, a pozsonyi, a récsei egyházközségek küldöttségei, a theol. akadémiai-, a lyceumi tanári karok, az esperességi tanítói kar. Az illető testületek vezetőinek beszédei, de kivált a felügyelő urnak válasza megérdemelnék, hogy e helyen is megörökíttessenek, mert erősen visszatükröztették a szónok egyéniségének nemes gondolkodását s érzelmeinek fenkötséget; — de sajnos csak emlékezet után idézhetném azokat s halvány reproductiót sem a szónokló egyének iránti tisztelet, sem az ügyek érdeke nem javalianak.

Délután fél kettőkor díszebédre gyűlt össze a közönség s ez alkalommal egy más oldalról ismertük meg esperességi felügyelőnket. Kedves társalgási modorával mindeneget megnyert.

A f. hó 9-én a délutáni vonattal tőlünk eltávozott felügyelőt azzal a buzgó kívánsággal bocsátottuk utjára: „Isten áldja meg bejövetelét és kimenetelét.“ r.—l.

A hegyaljai ev. tanítóegylet jul. 5-kén Diós-Győrben tartotta meg ez évi rendes közgyűlését és megünnepelte 25 éves fennállásának jubileumát. E gyűlésen jelen voltak Zelenka Pál püspök, Thúrőczy Pál esperes, Nemes Károly egyházmegyei főjegyző, Lesko Béla lelkész és az egyleti tagok teljes számban, Elméleti felolvasást tartott Zathureczky Béla, melyet Egyed Mór ügyesen bíralt meg. Czékus István az országos tanítói bizottság munkáját, mely az 1868 évi t.-cz. revidálására vonatkozik, ismertette. A Budapestnél létesítendő tanítók házára 30 frt 21 kr. gyűjtés eszközöltetett, mely rendeltetési helyére a központi pénztárba beküldetik.

Az egyleti tisztségviselők három évi mandátuma letelvén leköszöntek, új választás eszközöltetett, elnökké titkoszavazat útján egyhangulag Wolfgang Lajos, szavazat többséggel jegyzőnek Kovács Sámuel, pénztárosnak Gebe Endre, könyvtárnoknak Kulik Márton választattak meg.

Továbbá határozatilag kimondattott, hogy gróf Csáky Albin volt közoktatásügyi miniszternek feliratilag kívánja köszönetét, elismerését és háláját nyilvánítani azon közoktatásügyi reformokért és alkotásokért, melyeket miniszterisége alatt létrehozott. Ilyen szellemtől áthatva s bízva a jövőben, az egyleti közgyűlés az új közoktatásügyi minisztert is üdvözölni óhajtja s megbízta az elnökséget, hogy a kiviteli módozatokról gondoskodjék.

Egyszersmind fájdalmas részvétét is nyilvánította az egyleti közgyűlés azon pótolhatlan veszteség felett, melyet Kossuth Lajos hazánk nagy fiának halála által bennünket is mélyen érintett. Ezen részvétnak kifejezésére az elnök vezetése mellett több tagból álló küldöttség választatott oly célból, hogy személyesen jelenjen meg Tállyán, vagy Monokon akkor, a midőn oda Kossuth Ferencz ígérete szerint eljön, s fejezze ki előtte az egylet részvételtjes bánatát és szomorúságát.

A bács-szerémi esperességől. Ezen cím alatt megjelent közleményem Spannagel József, kovil-szt.-iváni lelkész urat megszólaltatván, legyen szabad viszonzással szolgálni.

Közleményemnek főleg 3 passzusát kifogásolja a t. lelkész úr: 1. „Zsablya jövedelmező filia (ca 200 frt)“; 2. „Könyörgött a főesperesnél, hogy silány anyagi helyzetét ne súlyosbítsa e filia tőle való elvétele által“; 3. „Nem csodálatos, hogy könyörög az, a kinek erre szüksége nincs, a ki követelhet?“

S mit mond ezekre? Mind valótlan állítás, mert ad 1. „Zsablya alig jövedelmez 100 frtot.“ — Hát kérem, ne tessék a 200 frtba annyira belekapaszkodni, mert én is csak hozzávetőleg (circa) mondtam, de továbbá a tiszak. jelenlegi missziói lelkész maga állítá ezt, a ki pedig, őt is közlelről érdekelvén a dolog, be lesz abba szintén egy kissé avatva, s végtére, ha t. lelkész úr 2 évvel ezelőtt, mikor Mosorin és Lok filiáinak átvételére szólított fel engem, s az ebből eredő jövedelmet 30 frtra becsülte, mint az igazságnak s alaposságnak oly kiváló embere, holott az egész jövedelem, tényleg csak 7 frt, — a mit már határozottan tudok, mert én élveztem, — akkor talán megengedi, hogy ezuttal kisebb taxálással mellett valamivel nagyobb összegre számítsunk; — ad 2. „Nem könyörögtem azért, a mi az enyém!“ — Erre vonatkozólag az ildomosság s t. úr iránt táplált gyöngédségem tiltja a legközvetlenebb forrás megnevezését, de ha kívánja, akár élő szóval, akár levélben kész vagyok t. urat emlékeztetni ezen tényére; — ad 3. „A titeli lelk. úr többi állításainak valótlanága már az eddigiből kiviláglik,“ — De gyöngén kiviláglik. — Hogy tényleg gyöngén, bátor leszek ezt tovább megvilágítani.

„Zsablyát az esperesség a tiszak. misszióhoz csatolta, mivel jövedelmező filia“, így czitálja t. úr szavaimat. Hát ezt én nem mondtam, az ilyen ferdítés csak t. úr alaposságától telhetik ki. Mert azon szavaim: „ezen intézkedés a tiszak. lelkész anyagi helyzetén nagyon segített volna“, még nem jelenti azt, a mit t. lelk. úr magyarázott ki belőlök. Hanem, hogy miért csatolta az esperesség e filiát Tisza Kálmánfalvához, azt igenis megmondtam — tessék utána nézni — e szavakkal: „a könnyebb administratív végett“.

„Zsablyát fel nem adhattam, mert a kovil-szt.-iváni

egyháznak mint anyaegyháznak ez által ok nélkül meg kellene szünnie, mert ki fizetné a kovil-szt.-iváni lelkésznek a zsinati törvények által megszabott 800 frtot?“ — mondja továbbá lelk. úr. Már bocsássa meg, de nem hiszem, hogy ezen állítását komolyan venné t. úr! Mert ki hinné el, hogy anyaegyháza megszűnnék rögtön annak lenni, ha Zsablya, az az igénytelen, alig 100 frtot jövedelmező filia tőle elszakíttatnék? — S aztán hol áll az megírva, hogy minden egyház kénytelen lelkésze jövedelmét, mely 800 frtnál kisebb, 800-ra kiegészíteni? — Hisz ez merő képtelenség! Hogyan lehessen egyházakat, melyek a legnagyobb erőfeszítés mellett birják csak a 400—500 frt papi jövedelmet összehozni, egyszerre kényszeríteni az előbbi teher 2—3 szorosát ezentúl viselni? Ezen 800 frt minimumot mint papi fizetést tudtommal csak az ujonnan, ezután keletkező anyaegyházak kénytelenek fizetni, a régiéknél a 800 frtból hiányzó összeg a létesítendő közalapról stb. fedeztetik. S végre hogyan féltethi t. úr elveszendő 800 frtját, miután az „Igénytelen Javaslat“ szerint 800 frt fizetése jelenleg sincs!?

Végre egy megjegyzést t. úr e soraira: „A mult évi esperességi gyűlésen nem határozottat el, hogy Tiszak. missziói állomás legyen, hanem az esperességi gyűlés ezen ügyet a főesperes úr bölcs belátására bízta! — Hát kérem szépen, erre már én is czitálok: „Sie kommen um einen Gedanken zu spät!“ Igaz az, a mit t. úr itt mond, csak-hogy ekképen határozott az esperesség a mult évi nyári közgyűlés alkalmával, s nem az 1893. nov. 9-én tartott rendkívüli közgyűlésen, a melyre én hivatkoztam s mindig hivatkozom. Mert tessék csak azt a kis fáradságot venni magának s felütni ezen 1893. nov. 9-ki jegyzőkönyvet, ott az 5 ik oldalon fogja találni, „14. Főesperes előterjeszti az esp. leány- és főkegyházak beosztására vonatkozó tervét, mely közgyűlésileg elfogadtatván stb.“ — Erre következik ezen leány- és főkegyházaknak beosztása, mely szerint a Kovil-Szt.-Ivánhoz tartozó filiák között Zsablya nem található, de igenis feltalálható az e jkönyv 6. oldalán, mint a Tiszak. missziói állomás filiája, minélfogva már most „t. úr cselekedett az esperesség 1893. nov. 9-ki határozata ellen és óvást ez esetben igenis ezen esperesi gyűlés alkalmával emelhetett volna, a melyen ugyanezen jegyzőkönyv tanúsága szerint t. úr jelen volt és nem a főesperes úr elhatározása után.“

Hát kérem, így világlik ki az én állításaim valótlanága s t. úr alapossága. — Ha engem nem nagy barátjának méltóztatott elnevezni az alaposság és igazságnak, akkor t. úr mint az igazság alapos elferdítője tűnik ki az előbbieik alapján. Állításaimat mint az igazságnak megfelelőket, ezentúl is fenntartom. S most legyen szabad nekem is egy kis tanácsdal bezárni soraimat: Az olyan igazságszeretet és alaposság mellett, milyennel t. úr bir, jobb lesz ezentúl figyelembe venni: „Előbb magunknak czitáljunk, mielőtt másoknak czitálni akarunk!*)

Hornyánszky.

*) A személyeskedésbe átmenő vita ezzel be van zárva.

VEGYESEK.

Különböző egyházi testületeink gyűlésezésének ideje beállott. — Nem a magunk, nem is a lap, hanem ág. hitv. ev. egyházunk s olvasóink érdekében s kívánatos közmegállapodás czéljából esedezünk a főtisztelendő, nagytisztelendő és tisztelendő urakhoz: kegyeskedjenek egyetlen egyházi közigazgatási lapunk számára gyors és pontos tudósításokat biztosítani!

Tisztelt olvasóinkat előfizetéseik megújítására, illetőleg hátralékaik törlesztésére kérjük.

Szerkesztő.

— A dunánineni ev. egyházkerület elnöksége a folyó évi közgyűlést augusztus hó 16-ára s következő napjaira Turócz-Szentmártonba oly formán hívta össze, hogy 15-én d. e. 8 órakor ker. papi értekezlet tartatik, míg a kerületi rendes értekezlet d. u. 5 órakor leend. A kerületi gyűlés tárgyai: a mult és ez évi kerületi s egyetemes gyűlések jegyzőkönyveinek mind ama pontjai, melyek elintéztést várnak.

— A hallei Magyar Egylet egykori tagjainhoz! A hallei Magyar Egylet új nemzeti lobogóját f. évi július hó 18-án este 9 órakor tartandó diszgyűlésén avatja föl. (Helyiség: Lücke vendéglője, Magdeburgerstrasse.) Az ünnep rendje a következő: 1. Hymnus. 2. Beszéd, Kovács Sándor elnöktől. 3. Felavatás. 4. Üdvözet a hazából. Ünnepi költemény, Torkos Lászlótól. Szavalja Hollósy Kálmán. 5. Szózat. A fölavatásra az egykori tagokat az Egylet nevében tisztelettel meghívom. A ki személyesen nem jön, lélekben ünnepeljen együtt velünk.

Halle, 1894. jul. 10.

Kovács Sándor
a Magyar Egylet elnöke.

PÁLYÁZATOK.

A dobsinai községi polgári leányiskolánál két rendes tanítói állomásra ennel pályázat hirdettek. — Az egyikre pályázhatnak a nyelv- és történelmi szakcsoportból, a másikra a művészeti szakcsoportból polgári iskolákra képesített tanerők. Mindkét állomásnál a német nyelv tökéletes bírása szükséges. Előnyben részesülnek azok, kik a francia nyelvet vagy az éneket tanítani képesek.

Javadalmazása: 700 forint törzsfizetés, 100 forint lakáspénz és 6-szor 50 forint ötödéves pótlék.

Hivatalban még nem levők csak egy próbaévi sikeres működés után véglegesíttetnek. A kellően felszerelt kérvények beadásának határideje 1894 évi Augusztus 5-ike. Az állás Szeptember 1-én foglalandó el.

Dobsinán, 1894. évi július 5-én.

Klein Samu,
iskolaszéki elnök.

A soproni ág. h. ev. egyházkerületi lyceum államilag segélyezett főgymnasiumában az 1894/5-dik tanév kezdetével betöltendő:

a) Egy rendes rajztanári tanszék, melylyel a szabadkézi rajz, ábrázoló geometria és szépírás tanítása van egybekötve.

Pályázhatnak okleveles ág. h. ev. tanárok. A rendes tanár évi fizetése: 1200 frt, 250 frt lakáspénz, 100 frt ötödéves pótlék. — Az évi alapfizetés az államsegélyi szerződésben megállapított kategoriák szerint 1400—1600 frtra emelkedhetik.

A fentartó testület bejelentette a felekezeti tanárok állami nyugdíjintézetébe való belépését.

Az ezen tanszékre való kinevezés joga a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszter urat illeti, ennél fogva a kellően felszerelt folyamodványok a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézve, a soproni ág. h. ev. lyceum főgymnasiumának igazgató-ságához küldendők.

b) Egy segéd tanári állás, melylyel a görög-pótló magyar- és görögirodalmi részének, továbbá a magyar és latin nyelvnek tanítása van egybekötve.

Pályázhatnak magyar és latin nyelvre képesített ág. h. ev. tanárok és tanárjelöltek.

Évi fizetés: 900 frt és 200 frt lakáspénz. A segéd tanári állás betöltésének joga a fentartó testületet illeti meg, ennél fogva a kellően felszerelt folyamodványok a dunántúli ág. h. ev. egyházkerület főiskolai nagybizottságához intézve a soproni ág. hitv. ev. lyceum főgymnasiumának igazgató-ságához küldendők.

Mindkét pályázat határideje f. évi július hó 31. — A megválasztottak állásukat f. évi szeptember hó 1-én tartoznak elfoglalni.

Sopron, 1894. július 4.

Takáts Dénes,
főiskolai felügyelő.

A besztercebányai ág. hitv. ev. algyimnasiumon betöltendő két rendes tanári állásra, melyek egyikével a latin és magyar nyelv, másikával a történelem és magyar nyelv (vagy magyar helyett a latin nyelv) tanítása van egybekötve, pályázat hirdettek. Javadalmazás 900 ft fizetés és 100 frt lakáspénz. Okleveles pályázók hiányában nem okleveles egyének helyettes tanároknak választatnak, kik 800 frt fizetésben részesülnek. — A fentartó hatóság a vallás- és közokt. ministerium által tervezett tanári nyugdíjintézetbe való belépését bejelentette.

A megválasztott egyén állását f. é. szept. 1-én tartozik elfoglalni. Az egyházi közgyűléshez intézett és kellően felszerelt folyamodványok július hó 31-ig a gymnasium igazgatójához küldendők, ki megkeresés esetén bővebb fölvilágosítással is szolgál.

Besztercebányán, 1894. június 20.

Burkovszky Kálmán,
gymnas. felügyelő.

Az eperjesi ág. hitv. ev. kerületi collegium államilag segélyezett főgymnasiumában megüresedett classica-philologiai tanszékre f. é. ápril 7-én hirdetett pályázat ezennel megnyittatik. Ezen tanszékét a collegiumi pártfogóság meghallgatása után a nm. vall. és közokt. m. kir. miniszter tölti be.

A nevezett szakra képesítettek felhivatnak, hogy szabályszerűleg felszerelt kérvényeiket a collegium főgymnasiumának igazgató-ságához czimezve f. é. július 31-ig küldjék be. — Hogyha már alkalmazásban lévő rendes tanár választatnék meg, akkor ez azonnal véglegesen alkalmaztatik a rendes tanári fizetéssel, mely jelenleg 1000 ftnyi évi fizetés 200 frt lakpénz és 50 frtnyi 10 évi korpótlékból áll, de a pártfogóság határozata értelmében legközelebb fel fog emeltetni. Ha pedig olyan pályázóra esnék a választás, a ki még nem volt alkalmazva, akkor ennek fizetése az első két évre mint próbaévre 800 frt és 100 frt lakpénz, azután pedig (feltéve, hogy képesítési oklevéllel bír) a fent kitett rendes tanári fizetés.

E tanszékre csak protestáns vallásuk pályázhatnak. Az állás f. évi szeptember 1-jén elfoglalandó.

Kelt Eperjesen, 1894. június hó 30-án.

Dr. Schmidt Gyula,
collegiumi felügyelő.